

KAZAK TÜRKÇESİNDE ŞİMDİKİ ZAMAN

Altınış ÇAKIROĞLU*

ÖZET

Zamanlar, bilindiği gibi, eylemin gerçekleştirdiği zaman dilimini ifade etmek için kullanılır. Geleneksel dilbilgisi tarihinde fiil zamanının geçmiş zaman, şimdiki zaman ve gelecek zaman diye üçe ayrılması eskiden beri benimsenerek süregelmiştir. Bu ana zamanların, her dilin iç gelişme özelliklerine göre, yani yapı ve işlev özelliklerine göre kendi içinde de ayrıldığı ve bir zamanın bir kaç türünün olduğu görülmektedir. Bu çalışmada Kazak Türkçe'sindeki şimdiki zaman kavramını ifade eden şekillerin yapısal ve işlevsel özellikleri örnek cümleler ışığında ele alınmış ve Türkiye Türkçesiyle karşılaştırılarak incelenmiştir. Araştırmanın sonucunda bu iki dildeki şimdiki zaman şekillerinin benzer ve farklı yönleri ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Şimdiki zaman, Kazak Türkçesi.

ABSTRACT

The Present Tense in Kazakh Language

As it is known, tenses are used to express the interval of time. There are 3 kinds of main tenses, which have been appropriated in the traditional manner according to their structural and functional characteristics. In this paper we have studied the structural and functional characteristics of the forms, which express the present tense in Kazakh.

---

* Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi.

zakh Language within the light of the example sentences and these structures and functions of the present tense forms in Kazakh Language have been compared with Turkish. As a result of the research the similar and different aspects of the present tenses forms in these two languages have been analysed.

Key Words: *Prsent tense, Kazakh language.*

Geleneksel dilbilgisinde fiiller, temel ö elerden sayılan ve her dilin kelime hazinesinde önemli yer tutan dilbilgisel kategoridir. Fiil (hareket), zaman kavramıyla sıkı ba lantılıdır. Çünkü hareket, belli bir zaman içinde geçen süreçtir. Aristoteles'in deyiimiyle "zaman hareketin ölçüsüdür." Bu iki kavram, yani zaman ve fiil birbiriyle sıkı sıkıya ba lantılıdır.

"Zaman, insano lunun olayın gerçekte me sürecini algılama ve yansıtırma biçimidir." (Bozkurt, 1995; s.204) Ancak dilbilgisi açısından bakılırsa, "Dilbilgisel türlerden biri olan zaman, eylemin anlattı ı i in, devinimin zaman açısından belirlenmesi, kesinle tirilmesi kavramıdır. Dilden dile de i en çekim yollarıyla dile getirilen zaman kavramı, i i, konu an açısından aydınlatmakta, belirlemektedir." (Aksan, 1980; s.102)

Geleneksel dilbilgisi tarihinde fiil zamanını geçmi zaman, imdiki zaman ve gelecek zaman diye üçe ayırmak eskiden beri benimsenerek süregelmektedir. Bu ana zamanların, her dilin iç geli me özelliklerine göre, yani yapı ve i lev özelliklerine göre kendi içinde de ayrıldıkları ve dolayısıyla bir zamanın bir kaç türünün oldu u görülmektedir.

Bu çalı mada Kazakça Türkçesindeki imdiki zaman kavramını ifade eden ekilerin yapısıyla i levleri örneklerle ortaya koymaya, bunlardan yola çıkarak, Kazak ve Türkiye Türkçesindeki imdiki zaman kategorisinin benzer ve farklı yönlerini tespit etmeye çalı mız.

imdiki zaman, fiilin kar ılıadı ı i ve hareketlerin içinde bulunulan zaman diliminde yapılmakta oldu unu ifade eden dilbilgisel bir kategoridir.

Bilindi i gibi, Türkiye Türkçesinde imdiki zaman iki ekilde yapılmaktadır:

1. {- yor} eki ile
  2. {-mEKtE/-mEdE} isim-fiil ekleri ile
- Kazak Türkçesinde ise, imdiki zaman dört ekilde yapılmaktadır:
1. {-E} eki ile
  2. "otur, tur, jadır, jür" yardımcı fiilleri ile
  3. {- p/-p} + "otur, tur, jadır, jür" yapısı ile
  4. {-u + dE} yapısı ile

Kazak Türkçesinde imdiki zaman, anlam özelliklerine göre "de i -ken imdiki zaman" ve "tam imdiki zaman" olarak ikiye ayrılmaktadır.

{-E} zarf-fiil ekiyle verilen ekil; imdiki zaman, geni zaman ve gelecek zamanı ifade etmede kullanılır. Kazakça dilbilgisi kitaplarında söz konusu ekler, gelecek zamanın da göstergesi olarak nitelendirilmektedir. Aynı eklerle yapılan imdiki zaman "de i ken imdiki zaman", gelecek zaman da "de i ken gelecek zaman" diye adlandırılmaktadır. Böyle adlandırma, söz konusu zarf-fiil eklerinin metne göre kimi zaman imdiki zaman, kimi zaman ise gelecek zamanı ifade etmesinden ileri gelmektedir.

Söz konusu eklerin hangi zamanı kar ıladı nı onların ili kisine girdikleri sözcüklerden ve zaman zarflarından anlamak mümkündür. Örne in:

1) Maylıbay ata ak köylek, kara albar kigen, kolında bir ok gül usta an nemesin toktatıp: –Kayda barasıñ?- dep suradı. Nemesi: “–Mektepke baramın.”- dep jauap berdi maktanı pen. (Maylıbay dede üzerinde beyaz gömlek ve siyah pantolon giyen, elinde de bir demet çiçek tutan torununa: “-Nereye gidiyorsun?” diye sordu. Torunu: “- Okula gidiyorum.” diye cevap verdi gururla)

2) Men künde mektepke baramın. (Ben her gün okula giderim/gidiyorum.)

3) Men erte mektepke baramın. (Ben yarın okula gidece im.)

Birinci örnek cümlede, i ve hareketin tam konu ma anında gerçekleşle mekte oldu u cümlenin akı ından sezilmektedir. kinci cümlede de söz konusu hareketin geni zaman diliminde alı kanlık halinde yapıldı nı görüyoruz. Bu durumriC Î i "u "udilirud apılse Î

zamanla birlikte gelecek zamanın da esas göstergelerinin biri oldu unu unutmamalıyız. Edebi dilde olsun, konu ma dilinde olsun, yalnızca gelecek zaman göstergesi olarak sayılmakta olan eklerden daha sık görülmektedir". (s.72)

Sözünü etti imiz ekil için Türkiye Türkçesinde oldu u gibi, "geni zaman" terimini kullanmayı öneriyoruz, çünkü {-E} ekiyle sa lanan bu zaman ekli geçmi , imdiki ve gelecek zamanlar arasında geni bir kullanılı a sahiptir. Ancak bu yazıda Kazak dilbilimcilerimiz tarafından benimsenen 'awıspalı osı ak' (de i ken imdiki zaman) terimini kullanmayı uygun bulduk.

1. De i ken imdiki Zamanın (Awıspalı Osı ak) Yapısı ve levleri

De i ken imdiki zaman fiil kök veya gövdelerine ünsüzlerden sonra {-a/-e}, ünlülerden sonra ise {-y} eki getirilerek yapılır. Bunları II. tip zamir kökenli ahıs ekleri izler. Örne in: men jaz-a-mın sen jaz-a-sıñ siz jaz-a-sız o jaz-a-dı

men kel-e-min sen kel-e-sin siz kel-esiz o kel-e-di

men tı da-y-mın sen tı da-ysın siz tı da-y-sız o tı da-y-dı

1.1. De i ken imdiki zamanın temel i levlerinden biri, tam konu - ma anında yapılmakta olan i ve hareketleri ifade etmektir. Bunu a a ıdaki örnek cümlelerde görmek mümkündür:

Men kelemin. ıldıraydı kaltamda Avtobus a tölenbegen bes tıyn. (B,239)

(Ben geliyorum. Şingirdiyor cebimde otobüse ödenmeyen beş tıyn (kuru).

Kara a, Kaumen, senderdi izdep kelemiz. Buyırık sol, erte üy tigesı der.

(Karaşa, Kaumen, sizi arıyoruz. Emir böyle, yarın çadır kuracaksınız.)

- Siz nege söylemeysiz?

- Sizdi tı dap otırmın. (ÖÖ,96)

(-Siz niye konuşmuyorsunuz?)

- Sizi dinliyorum.)

Jolikkanda külimdeysi Nege, kurbım, tömen karap? (B,54)
(Güzelim, (her) karşılaştığımız zaman niçin aşağı bakarak gülümsüyorsun?)

Abay jumasına nemese on күnde bir Âbi tiñ paterine baradı.
(AJ,552)

(Abay, haftada veya on günde bir Abi'ın kaldığı eve gider)

Sen tu an jerge bir nâzik mu men karaydı , a a, ay da köp,

Taular da menen suraydı künde: “Tau minez ulım kayda ?”dep.

(Ağabey, ay da, senin doğduğun yere bir nazik hüznle bakıyor. Dağlar da her gün bana: “Dağ huylu oğlum nerede ?” diye soruyor.)

1.3. De i ken imdiki zamanın temel i levlerinden biri de hiç bir zaman de i meyen ve her zaman do ru olan hareketleri, tabiat olayları ile bilimsel yasaları bildirmektir.

Küzde jıl kustarı jılı ölkelerge u adı.

(Göçmen kuşlar, sonbaharda sıcak ülkelere uçar).

Su jüz gradusta kaynaydı. (Su, yüz santigratta kaynar).

Jer kündi aynaladı. (Dünya güneşin çevresinde döner.)

Jaz ıturu kalmaydı ıstiñ sızı

Masatıday kulpirar jerdin jüzi. (Abay I, 85)

(Yaza doğru kışın nemi kalmaz, yer yüzü kadife gibi güzelleşir).

1.4. Bir alanda yetkinlik belirtmek istendi i zaman veya beceri, yetenek ve nitelikleri anlatırken de, bu zaman ekline ba vuruldu u görülmektedir:

Beyhabar jürgensip bek kattı sınaysıñ. (Abay I, 98)

(İlgisiz görünerek (fark ettirmeden) çok sıkı sınıyorsun.)

Eñ âueli, arzan men ımbattıñ parkın ayırmaysıñ. Özüñdegi barıñdı arzan ustaysıñ. Bulday bilmeysiñ. kincisi dos pen kastı saraptamaysıñ.
(AJ,282)

(Her şeyden önce, ucuz ile pahalının farkını ayırdetmiyorsun. Sahip olduğun şeyleri seçmiyorsun ucuz tutuyorsun.Kendini ağırdan satmasını bilmiyorsun. İkinci olarak, dost ile düşmanı.)

Men jazbaymın öleñdi ermek ü in,

Jo bardı, ertegini termek ü in. (Abay I, 113)

(Ben şiiri, iş olsun diye, varı yoğu, masalları derlemek için yazmıyorum.)

Söz konusu kalıp fiillerin olumsuz ekli ise a a ıdaki ekilde çekimlenmektedir:

otur- an jok-pın (oturmuyorum) otur- an jok-sı otur- an jok-sız otur- an jok-

tur- an jok-pın (durmuyorum) tur- an jok-sı tur- an jok-sız tur- an jok-

jür-gen jok-pın (yürümüyorum) jür-gen jok-sı jür-gen jok-sız jür-gen jok-

jat- kan jok-pın (yatmıyorum) jat-kan jok-sın jat-kan jok-sın jat-kan jok-

Burada "jatr" fiilinin, di er kalıp fiillere göre de i iklik gösterdi ine, yani {-GEN} sıfat-fiil ekinin, direkt 'jatr' fiiline de il, 'jatr' fiilinin kökü olan 'jat-' fiiline eklendi ine ahit olmaktadır.

"Jatr" fiilinin "jat-" canlı kökü vardır. Fakat "jat-" fiili di er kalıp fiiller gibi ahıs eklerini direkt almaz, ahıs eklerini yalnız "jatr" türü direkt alır. "Jatr" fiilinin di er üç fiilden farklı bir yönü de, sıfat-fiil, zarf-fiil, kip, çatı, geçmi zaman ve olumsuzluk eklerinin, onun "jatr" türüne de il, "jat-" köküne ba lanır." (Kordabayev, 1955; s.85)

Söz konusu fiillerin, zaman eki almaması dikkat çeken hususlardan biridir. Bununla ilgili çe itli tahminler ve görüşlerin mevcut oldu u görülmektedir.

Otur-, tur-, jür- fiillerinin (jatr fiili hariç) eskiden geni zaman eki almı ekleriyle kullanıldı na ve onların bünyesinde bulunan -r sesinin, zamanla geni zaman eki olan

{- r/r} ekini a ndırarak kaybolmasını sa ladı ı, jat- fiilinin ise, geni zaman ekli (jatr) eklini muhafaza etti i görü ü yaygınlık kazanmı tır.

2.1.1. Bu yardımcı fiillerle yapılan imdiki zaman, yani tam imdiki zaman adından da anla ılaca ı üzere, genellikle tam konu ma anında yapılmakta olan i ve hareketi ifade etmek için kullanılır. Örne in:

Olardıñ dawınan, pâlesinen boyı da awlak, i i de erkin Abay bul jıyında alde kayda köteriñki, erkin otur.(AJ.526) *(Onların kavgalarından kendi de uzak, içi de rahat olan Abay, bu toplantıda çok keyifli ve huzurlu oturuyor.)*

Süyindik pen Karabas attardıñ mañında jür. (AJ, 115)

(Süyindik ile Karabas atların yanında yürüyorlar.)

Birak sa an baratın jolda kazır kar jatır. (AJ, 48)

(Fakat sana gidilebilecek yolda şimdi kar yatıyor.)

Özim de bilmeymin. Birak ömirde basımnan ke pe en ajap jumbak bir halde turmin. (AJ,306) (*Kendim de anlamıyorum. Ama daha önce yaşamadığım tuhaf ve gizemli bir halde duruyorum.*)

azir basında jelegi bar jas kelin ek kalıñ ona ortasında, Abaydıñ asında otur. (AJ, 324) (*Şimdi başı örtülü genç gelin, kalabalık misafirin arasında, Abay'ın yanında oturuyor.*)

2.2.2. Söz konusu imdiki zaman ekli, geçmi te belli bir anda balamı ve içinde bulundu umuz zaman diliminde de yapılmakta olan i ve hareketleri bildirmek için de kullanılır. A a ıda verilen örnek cümlelerden anla ılaca ı üzere bu kullanılı ta devamlılık fonksiyonu hakimdir. Örnek cümlelerdeki kimi i ve hareketlerin kısa aralıklarla, fakat devamlı olarak yapıldı ı, kimilerinin de sürekli, yani aralıksız yapıldı ı görülmektedir.

Endi unanbay el sözine aralaspay, üyinde jatır. (AJ,522)

(*Bu günlerde Kunanbay halk sohbetine katılmadan evinde yatıyor.*)

Abay, Erbol, Bayma ambetter, bul kustardıñ minezin, sırın bilmeytin tâjiribesizdikteri boyın a, attı âbigerde jür. (AJ,459)

(*Abay, Erbol, Baymağambet'ler, bu kuşların huyunu, sırrını (huyunu suyunu) bilmediklerinden ve tecrübesizlikleri yüzünden büyük bir telaş içinde yürüyorlar = telaş içindeler.*)

Osı az kün i inde, ölüm men tirliktiñ dâl ernewinde turmin. (AJ,553)

(*Bu birkaç gün içinde, ölüm ile yaşamın tam sınırında duruyorum =bulunuyorum.*)

2.2. Birle ik Tam imdiki Zamanın (Kürdeli Nak Osı ak) Yapısı ve levleri

Birle ik tam imdiki zaman (kürdeli nak osı ak) esas fiilin kök veya gövdesine

{-ıp /-ip /-p} zarf-fiil eki ve "otur, tur, jür, jatır" yardımcı fiillerinin birinin getirilmesiyle yapılır. Bunları I. tip zamir kökenli ahıs ekleri izler.

Örne in: men jaz-ıp otur-mın sen jaz-ıp otur-sıñ siz jaz-ıp otur-sız o jaz-ıp otur-

2.2.1. A a ıdaki cümlelerden de anla ılaca ı üzere, birle ik tam imdiki zaman da basit tam imdiki zamanın ifade etti i anlam ve i lev özelliklerini ta ımaktadır. Dolayısıyla birle ik tam imdiki zaman , içinde bulunan zaman diliminde , ba ka bir deyi le tam konu ma anında yapılmakta olan i ve hareketleri ifade etmede kullanılır. Örne in:

Olardı men de oylaymın. Birak bögetimdi körıp otırsıñız oy. (AJ, 301)

(Onları ben de düşünüyorum. Fakat (önümde bulunan) engelleri görüyorsunuz.)

Tarkaw a aynalıp, kiyinip al an ülkender, dal keter jerde kıımız i ip, Kunanbaydñ son ı sözderin tñdap otır. (AJ, 119) (Dağılmak üzere giyinmiş büyükler tam gidecekken kıımız içerek Kunanbay'ın son sözlerini dinliyorlar.)

Üydiñ ortasında ülken kazanda süt kaynap jatır. (AJ, 360)

(Evin ortasında büyük kazanda süt kaynıyor.)

Jas a mda bul akınnıñ iri an i bol anı sezilip tur. (AJ,146)

(Bu şairin gençliğinde büyük şarkıcı olduğu anlaşıyor.)

Ne dep otır anımdı tüsinip otırsız. Munda ı jurt kıızıl karın jas bala emes. (AJ, 231)

(Ne dediğimi anlıyorsunuz. Buradaki millet dün doğmuş çocuk değildir.)

2.2.2. Geçmi te belirli bir anda ba lamı ve konu ma anında da yapılmakta ve devamlılık özelli ini sürdürmekte olan i ve hareketler de bu zaman ekli ile dile getirilmektedir. Örne in:

Bayan kulkın sâriden beri demalmastan ülken kübide irkit pisip tur. (AJ,320)

(Bayan, sabahın erken saatinden beri dinlenmeden büyük yayıkta yoğurt çalkalamaktadır.= çalkalıyor)

Küres âli jürip jatır Baylık penen kedeyликтin küresi (GB,242)

(Zenginlikle fakirlik çatışması hâlâ devam etmektedir= devam ediyor.)

Abay a am ayın i ip bolıp , kitap okıp otır. (AJ,23) (Abay a abeyim çayını bitirip , kitap okumaktadır.= okuyor.)

3. Genel İmdiki Zamanın (Jalpı Osı ak) Yapısı ve levleri

Daha önce bahsetti imiz gibi, imdiki zaman kavramını ifade etmek için Kazak Türkçesinde bugün bir de mastar ile yapılan {-u+dE} ekli bulunmaktadır. Gerek yapı, gerek anlam ve i lev özellikleri bakımından sözünü etti imiz {-u+dE} ekli, Türkiye Türkçesindeki {-mEktE} yapısıyla e de er oldu u görülmektedir. Ancak söz konusu ekil, Türkiye Türkçesindeki gibi yaygın de ildir. İmdiki zamanın bu eklini Kazak dilbilimcisi Kordabayev T.R. (1953) zamanlara geni yer verdi i çalı masında "genel İmdiki zaman" diye adlandırmı tır.

Dikkat çeken bir husus ise, {-u+dE} ekliyle e de er olan Türkiye Türkçesinde

{-mEktE} ekiyle sa lanan imdiki zamanı, Rus Türkolog A.N. Kononov (1956) 'Türk Dilinin Dilbilgisi' adlı çalı masında (s.230) "sürekli imdiki zaman" olarak adlandırmı ve ayrı bir alt ba lıkla ele almı tır. Oysa Türkçe dilbilgisi kitaplarında söz konusu ekil için ayrı bir adlandırılma yapılmamı tır.

Kazakça dilbilgisi kitaplarının kiminde böyle bir eklin mevcut ol- du una dair yalnız bir veya iki cümle geçmesi, kiminde ise hiç bahsedilme- mesi dikkatimizi çeken di er bir husustur. A. s a ov , " azirgi Kazak Tili" adlı dilbilgisi kitabında (1991) söz konusu ekle fiile özgü ekler eklenmedi- inden ve onda fiilimsi anlam bulunmadı ndan dolayı fiilin zaman ekli olarak de erlendirilmemesi gerekti ini ileri sürüyor. (s.331) R.T. ordabayev (1953) ise, bu konuyla ilgili u bilgileri veriyor: "Buradaki -da/- de eklerinin, bulunma hali ekleri oldu u üphesizdir. Ancak onlar, burada mastar ile birle erek kendisinin asıl anlamını kaybetmi ve zaman gösterge- sine dönü mü tür." (s.108) Çalı mamız için çe itli eserlerden taramı oldu- umuz örnek cümleler hocamızın bu tespitinin do rulu unu kanıtlamaktadır.

Örnek cümleler ı ı nda {-u} mastar eki ve {-dE} bulunma hali e- kiyle olu an bu eklin hem çekimlenebildi ine, hem de zaman anlamı ta ıdı- ma ahit olmaktadır. Biz, bu ekte süreklilik fonksiyonu hakim oldu undan söz konusu ekli "sürekli imdiki zaman" olarak adlandırmanın uygun oldu- unu dü ünüyoruz. Çünkü 'sürekli geni zaman' terimi bu eklin anlam ve fonksiyon özelli ini net bir ekilde aç ı a çıkaracaktır. Ancak bu çalı mada genel e ilime uyarak 'jalpı osı ak' (genel imdiki zaman) terimini kullanmı bulunuyoruz.

Genel imdiki zaman (jalpı osı ak), fiilin kök veya gövdesine {-u} mastar eki ile

{-da/-de} bulunma hali ekinin ve I. tip zamir kökenli ahıs eklerinin getirilmesiyle yapılır. Örne in: men jaz-uda-mın sen jaz-uda-sıñ siz jaz-uda- sız o jaz-uda-

Yukarıda görüldü ü gibi, bu ekil çekimlenebilmekte ve üstelik za- man anlamı da ta ımaktadır. Çekim özelli ine sahip olmasına ra men, im- diki zamanın bu eklinin, birinci ve ikinci ahıslarda pek kullanılmadı ı, genellikle üçüncü ahıslarda kullanıldı ı tespit edilmi tır.

3.1. Sürekli imdiki zaman, geçmi te ba layıp konu ma anında de- vam etmekte olan i ve hareketleri ifade etmek için de kullanılır. Bu zaman ekinde di er imdiki zaman ekilerine göre daha belirli, daha kesin bir imdiki zaman ifadesi söz konusudur.

Tañ aldında bir ana sa at mız ı anı bolmasa, Abay bul tündi uy ırsız ötkizdi. Bira , âli tal an jok. Âli de kitap betine ünilude. (AJ,286)

(Tan ağarmadan önce sadece bir saat kestirdiği sayılmazsa, Abay, bu geceyi uykusuz geçirdi. Fakat henüz usanmadı. Hâlâ kitabı dikkatle incelemektedir.)

Bir adamdan bekem dostık taba almay,

Suda algan sabanday

Bı sıp ömir sürudesiz jana almay. (GB,190)

(Biriyle sağlam arkadaşlık kuramadan hayatınızı suda kalmış saman gibi tüterek, hiç yanamadan geçirmektesiniz.)

Ötudesiñ, ötesiñ zamandarım

upyam köp u pa an, tüsinbegen.(GB,37) (Geçmektesin ve geçersin zamanlarım, ama kavrayamadığım, anlayamadığım sırlarım çok.)

¶ mre3)

,seisof " Û_ Ç

Â tr k

%

SONUÇ

Bu çalı mamızda ele aldı ımız Türkiye Türkçe'si ile Kazak Türkçe'sindeki imdiki zaman ekilleri arasında benzerliklerle beraber bir takım farklılıkların yer aldığı na da ahit olmaktadır. Örne in, adından da anla ıla ca ı gibi tam imdiki zaman ve {-u+dE} ekiyle yapılan imdiki zamanın gelecek zaman yerine hiç kullanılmadığı görülmektedir. Çünkü imdiki zamanın bu iki eklinin, de i ken imdiki zaman ekli gibi, kullanım sahası geni de ildir, ba ka bir deyi le onlar, geni bir zaman dilimini kapsayacak kapasitede de ildir.

Taradı ımız metinlerden seçti imiz örnek cümlelerden hareket ederek, tam imdiki zaman ve {-u+dE} yapısıyla ifade edilen imdiki zaman ekillerinin anlam ve i lev bakımından benzerlik arz etti ini söyleyebiliriz. Söz konusu ekillerin her ikisi de, i ve hareketin içinde bulundu umuz zaman diliminde yapılmakta, devam etmekte oldu unu bildirirler. Ba ka bir deyi le her iki ekilde de devamlılık ifadesi mevcuttur . Dolayısıyla imdiki zamanın bu iki eklinin Türkiye Türkçe'sindeki {-mEKtE}ekiyle yapılan imdiki zamanla anlam bakımından aynı özelliklere sahip oldu u anla ılmaktadır. Kazak Türkçe'sindeki {-udE} ile Türkiye Türkçesindeki {-EKtE}, aynı anlam ve i lev özelliklerine sahip olmakla birlikte, yapısal benzerlik de gösterirler. Ancak Kazak Türkçe'sindeki {-E} ekiyle sa lanan de i ken imdiki zamanın , Türkiye Türkçe'sindeki {-yor} ekiyle yapılan imdiki zamandan daha fazla anlam ve i lev özelli i içerdi i tespit edilmiştir.

KAYNAKLAR

- Aksan, D. (1980). *Her Yönüyle Dil, Ana Çizgileriyle Dilbilim 2*. Ankara: TDK Yayınları.
- Bozkurt, F. (1995). *Türkiye Türkçesi*. İstanbul: Cem / Kültür Yayınları.
- Dmitriyev, N. (1955). *Grammatika Başkırskogo Yazıyka*. Kazan.
- Kononov, A.N.(1956). *Grammatika Turetskogo Literaturnogo Yazıyka*. Moskva.
- Kordabayev, T. (1953). *Kazirgi Kazak Tilindegi Etistikterdiñ Şak Kategoriyası*. Almatı.
- Iskakov, A. (1991). *Kazirgi Kazak Tili*. Almatı: Ana Tili Basımevi.